

Plenum

Torsdag 17.2.2022 kl. 16.00—20.05

3.3. Muntlig fråga om att underlätta krisen i jordbruket (Anne Kalmari cent)

Muntligt spörsmål MFT 15/2022 rd

Muntlig frågestund

Förste vice talman Antti Rinne: Centerns riksdagsgrupp har också ställt en fråga om detta tema. — Ledamot Kalmari, varsågod.

Debatt

16.05 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! On ihanaa, että muutkin puolueet kuin keskusta kantavat suomalaisista viljelijöistä vastuuta. [Naurua — Oikealta: Tehkää asialle jotain!] Voidaan sanoa oikeastaan, että keskuskauppojen ahneuden vuoksi suomalaisten elintarvikkeitten huoltovarmuus on nyt vaarassa. Ensi talvena leipomot eivät tule saamaan suomalaista viljaa, ja kuten kuultiin, monen navetan ovet sulkeutuvat lopullisesti. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tehkää jotain!]

Siksi kysynkin ministeri Haataiselta: Kun tämä markkinaosuus on siellä kaupassa niin vahva, että elintarviketoimijat eivät pysty siinä ketjussa kilpailemaan ja viemään hintoja eteenpäin, niin oletteko te sitoutuneet siihen, että elintarvikemarkkinalakia avattaisiin, kuten Ihalaisen aikana tehtiin, ja tehtäisiin nämä tärkeät toimet: se, että indeksikorotukset tulisivat automaattisesti ja hinnoittelujaksot eivät olisi [Puhemies koputtaa] näin pitkiä? Onko tämä mielestänne järkevää?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja ministeri Haatainen, olkaa hyvä.

16.06 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä maatalouden ja alkutuotannon tila tietenkin on huolestuttava, ja siitä on syytä kantaa huolta myös huoltovarmuuden näkökulmasta. Keskustelua siitä, miten tämä tulon jakautuminen jakautuu tuottajien ja sitten kaupan välillä, on aina käyty läpi. Ja tietysti nyt sitten kilpailulainsäädännön kautta tätä ei yksinomaan pystytä ratkomaan, mutta kyllä näitä asioita hallitus huolella käy läpi ja seuraa. Mutta kaiken kaikkiaan on tärkeää se, että meillä on keinovalikoimassa myös muita keinoja, joilla me pystymme varmistamaan sen, että meillä ruokatuotanto Suomessa pysyy elinvoimaisena ja voidaan se myös turvata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

16.07 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri Leppä, ja teidän puolueenne keskusta olette olleet päättämässä näistä asioista jo pitkään, mutta tähän on tultu: Suomessa on käsillä EU-ajan pahin maatalouskriisi. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Se uhkaa suomalaista maatalouselinkeinoja, huoltovarmuutta ja omavaraisuuttamme. Emme todellakaan halua, että kaupan hyllyt täyttyvät ulkomaisella ruoalla, ja siksi on äärimmäisen tärkeää huolehtia suomalaisen maatalouden kannattavuudesta, joka on nyt itse asiassa ennätysalhaalla.

Akuuttiin kriisiin tarvitaan nopeita toimia, mutta tulevaisuudennäkymät parantuvat vain, jos maatalouden kannattavuus saadaan viimein nousuun. Kotimaisen ruoan ylistyspuheet eivät riitä edes sieltä keskustan suunnalta, ja ilmastotoimien nimissä tehtävä sääntely ei tule helpottamaan maatalouden hätää tulevaisuudessakaan.

Joko pian näemme päivän, jolloin tuottajalle jää tehdystä työstä [Puhemies koputtaa] oikeudenmukainen korvaus?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.08 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kolmeen viimeiseen sanaan sisältyy se kysymys. Toivon, että se näkyy mahdollisimman pian. Se on se tavoite, joka meillä on. Ja kun muistaa vaikka näitä budjettikeskusteluja tässä salissa, me oltiin hyvin yksimielisiä kaikki siitä, että näin myös pitää toimia, ja tämä on hyvä selkänöjä myös meille hallituksessa täällä toimia.

Me tarvitsemme kahdenlaisia toimenpiteitä: ihan niin kuin kysyjä totesi, niitä, jotka nyt vaikuttavat tähän akuuttiin kriisiin, ja sitten pitkän aikavälin toimia, jotka vaikuttavat pitkäjänteisyyttä vaativan ruoantuotannon edellytyksiin niin, että alalle saadaan nuoria, investointeja ja kehittämistyötä, ja joilla turvataan huoltovarmuus. Siksi hallitus huolehtii niistä akuuteista toimenpiteistä. Siksi tulen kutsumaan tässä lähiaikoina kaikki hallituspuolueet — anteeksi, ei hallituspuolueet vaan kaikki eduskuntapuolueet — koolle pohtimaan pitkän aikavälin toimia parlamentaarisesti. Yhdessä käymme lävitse tätä asiaa, mutta korostan: tämä ei ole tämän akuutin kriisin hoitoa [Puhemies koputtaa] vaan sitä pitkäjänteisyyttä. Tässä tarvitaan kahta eri aikaperspektiiviä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

16.10 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä keskustalla on erityinen vastuu tällä hetkellä, kun on sekä maatalousministeri että valtiovarainministeri hallituksessa, ja tämän edustaja Kalmari toivottavasti ottaa huomioon.

Eräät ministerit ovat vaatineet ilmastohätätilaa Suomeen. Se pahentaisi entisestään maatalouden tilannetta, koska toimenpiteet kohdistuisivat maatalouteen, joka muutoinkin on kriisissä. Oletteko valmiit julistamaan Suomeen maatalouden hätätilan ja unohtamaan tällaiset ilmastohätätilapuheet, joihin ei ole mitään perustetta meillä?

Lisäksi kysyn: Mitä mieltä te, ministeri Leppä, olette tästä maatalousrakennusten kiinteistöveron poistosta? Voisiko hallitus tehdä sen jo nyt heti tältä vuodelta ja tästä eteenpäin, että sitten maatalouden energiakustannusten alentamiseen liittyviä toimenpiteitä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

16.11 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monta kysymystä, aloitan viimeisestä. Energian osalta meillä ovat energiaveron palautukset edelleen voimassa siellä, entisen suuruisina. Meillä on tämän vuoden alusta sähkövero painettu EU:n minimiin, ja se on nyt alimmalla mahdollisella tasolla.

Sitten kysymykseen siitä, onko Suomeen syytä julistaa maatalouden hätätila — kyllä. Nimenomaan me olemme siinä tilanteessa, että nyt on oikeasti hätä. Mutta nämä kaksi asiaa, ilmastotoimet ja tämä hätä, ovat myöskin yhdistettävissä. Mikään muu ei sido hiiltä kuin maa- ja metsätalous. Se on fakta, ja sen vuoksi mitä paremmin meidän metsämme kasvavat, mitä paremmin meidän peltomme kasvavat, sitä enemmän ne sitovat hiiltä. Eli tämä on win-win-tilanne, ja tästä me lähdemme myöskin hallituksessa tässä toiminnassamme, emme siitä, että me kuristamme ennestään ahtaalla olevaa maataloutta, vaan siitä, että me pystymme yhdistämään. Minun mielestäni tämä keskustelu, julkinen keskustelu, on aivan liian yksiniitistä. [Puhemies koputtaa] Metsistäkin sanotaan, että niissä ei voi [Puhemies: Kiitoksia!] tehdä kuin yhtä asiaa kerrallaan — ei pidä paikkaansa. Niissä tehdään monta asiaa yhtä aikaa. [Toimi Kankaanniemi: Taksonomia tulee!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Purra, olkaa hyvä.

16.12 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Maatalouden ja tämän yhden elintärkeän ammattiryhmän ahdingon seuraukset tulevat pahimmillaan olemaan karmeita. Me kaikki tiedämme, että ihmisen on syötävä. Mikäli tästä maasta viedään käytännössä mahdollisuus tuottaa suomalaista ruokaa, sitä tuodaan vain ulkomailta. Se ei ole järkevää mistään näkökulmasta katsoen. Hyvä, turvallinen, kestävästi tuotettu ruoka riittävän läheltä — se on etumme.

Mutta kotimaisen maa- ja metsätalouden häviäminen kyllä vähentää päästöjä Suomessa, ja se on tiettyjen tahojen tarkoituksin. He haluavat tehdä sellaista ilmastopolitiikkaa, että ruokaa ei täällä tuoteta, metsää ei kaadeta eikä autolla ajeta, nimittäin Suomessa. Ja se ei minun mielestäni ole win-win-tilanne, vaan se on lose-lose-tilanne. [Välihuutoja vasemmalta] Maailman kunnianhimoisin ilmastopolitiikka nostaa kaiken hintaa, myös ruuan. Hallituksesta on kuultu, että maatalouteen pitää kohdistaa [Puhemies koputtaa] uusia päästötavoitteita, ja ilmastopaneelikin vaatii niitä lisää. [Puhemies: Kysymys!] Kysyn ympäristöministeriltä: millaisia ilmastotoimia tarvitaan maatalouteen? [Petri Huru: Saako syödä punaista lihaa?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kari, olkaa hyvä.

16.13 Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että toivoisin, että tässä salissa ei pidettäisi sellaisia puheenvuoroja, joissa väitetään, että huoli suomalaisen maatalouden pärjäämisestä ei olisi yhteinen. [Perussuomalaisten ryhmästä: Menkää asiaan! — Ministeri, vastatkaa!] Tämä on huoli, joka on kuulunut joka ikisestä eduskuntaryhmästä. [Toimi Kankaanniemi: Toimenpiteitä!]

Ministeri Leppä puhui tässä äärimmäisen viisaasti ilmastotyön ja maatalouden yhdistämisestä. [Sanna Antikainen: Vastatkaa kysymykseen!] Jos joku ihmisryhmä tässä maassa kokee ensimmäisenä ilmastomuutoksen vaikutukset, niin ne ovat ne ihmiset, jotka saavat elantonsa alkutuotannosta. Juuri tämän takia myös maataloustuottajat ovat itse olleet liik-

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

keellä ilmastopolitiikan puolesta. [Riikka Purra: Millaisia toimia?] Ja tämän takia hallitus on yhtenäinen siinä, että samaan aikaan, kun me haluamme torjua ilmastokriisiä, me haluamme auttaa Suomen maataloutta tämän kriisin yli. [Sanna Antikainen: Miten? Ei vastusta! — Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvin pyöritelty!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.14 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Leppä totesi täällä aivan oikein, että te aiotte kutsua hallituspuolueet koolle, ja minun mielestäni se keskustelunaihe [Keskustan ryhmästä: Kaikki eduskuntapuolueet!] voisi olla sellainen, että meinaatteko te noudattaa omaa hallitusohjelmaanne, jossa lukee: ”Maataloustuet kohdennetaan aktiiviviljelijöille”? Suomessa on korvauskelvottomia pelloja noin 80 000 hehtaaria — ne ovat pääsääntöisesti juuri näillä investoineilla, talousvaikeuksissa olevilla kotieläintiloilla.

Arvoisa maa- ja metsätalousministeri: mitä te meinaatte tehdä, että hallitus noudattaa omaa ohjelmaansa ja näille korvauskelvottomille pelloille maksetaan luonnonhaittakorvaus, ympäristökorvaus ja kansalliset peltotuet?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.15 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan pahoittelut siitä, että sanoin ensin, että kutsutaan hallituspuolueet koolle — kyllä me kutsumme, ja olen kutsumassa, kaikkia eduskuntapuolueita. Tämän kutsun te tullette saamaan. Toivon, että seuraillette sähköpostia, niin sovitellaan yhteistä päivää, jolloin ka päästään keskustelemaan siitä, onko tarvetta parlamentaarille työlle tämän kaiken varmistamiseksi — uskon, että sille tilausta on.

No sitten tähän aktiivituotantoon. Meillä on selvä linjaus niin hallitusohjelmassa kuin myöskin tulevassa yhteisen maatalouspolitiikan uudistamisessa, CAP 2027, että pääpaino on aktiivisessa ruoantuotannossa. Sen pohjalta me olemme tehneet oman CAP-suunnitelmamme. Me tarkennamme sitä, jos tarvetta on, komission kanssa käytävien keskustelujen pohjalta, ja sen pohjalta me käymme myöskin sen kimppuun, mitä tulee näihin korvauskelvottomiin peltoihin. Yleinen tuki eli siis EU-tukihan tulee kaikille, myöskin niille raivatuille pelloille, [Puhemies koputtaa] ja me haluamme tehdä toimenpiteitä, [Puhemies: Kiitos!] että myös näille mahdollisuuksien mukaan pystytään korvauskelpoisuus saamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heikkinen, Janne.

16.16 Janne Heikkinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvioiden mukaan noin 2 000 tilaa on syvien vaikeuksien suossa. Konkurssien ennustetaan iskevän viimeistään syksyllä. Maamme ahkerat viljelijät ovat joutuneet kestävämpään tilanteeseen, jossa kulut kasvavat, mutta tuottajahinnat eivät reagoi. Erityisissä vaikeuksissa ovat viljelijät, jotka ovat sitoutuneet pitkiin sopimuskausiin. Arvoisa ministeri Leppä, mitkä ovat teidän keinonne, etteivät jatkossa tällaiset pitkät sopimukset, jotka ovat saattaneet alkaa kevästä 2021, jatku aina syksyyn 2022? Mitkä ovat teidän keinonne, että tällaisia ei jatkossa enää tapahdu?

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.17 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli yksi niitä juurisyitä, joka on johtanut tähän toivottoman huonoon kannattavuustilanteeseen. Sopimuskäytänteet ovat sellaiselta ajalta, jota ei enää ole. Ne edesauttavat vahvinta eli kauppaa kaikkein eniten, ja tähän pitää muutos tulla. Jos, ja toistan sen, jos ei se tule markkinaehtoisesti, me teemme siihen lain. Jos ei tule markkinaehtoisesti, siihen tulee laki. Meillä Suomessa on tehty maailmanennätys päivittäistavarakaupan keskitämisessä. Hyvät edustajat, minä en halua juoda mitalikahveja tämän takia, enkä halua, että Porilaisten marssi soi, vaan haluan, että myös viranomaiset toimivat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

16.18 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisitietoisuus ruoantuotannon kannattavuuden heikkenemisestä on kasvanut, siltä se vaikuttaa, mutta konkreettiset toimenpiteet asiassa ovat jääneet hallituksella täysin riittämättömiksi. Avainasemassa on ruokaketjun toimivuus, jossa tuotantokustannusten nousun tulee näkyä tuottajahinnassa. Hallituksen rooliahan ei tässä voi ohittaa: keskustalla on ollut maa- ja metsätalousministeriö seitsemän vuotta. [Oikealta: Juuri näin!] Missä ovat tulokset?

Oma lukunsa on hallituksen EU-vaikuttamistaidot, joihin törmätään kerta toisensa jälkeen. Nytkin näyttää taas siltä, että uusia, synkkiä pilviä on tulossa. On uusia ennaltaamissuunnitelmia, jotka vaikuttavat olevan ilman järjen häivää. Kysyisinkin ministeriltä: mikä on teidän arvionne hallituksen EU-vaikuttamistaidoista suomalaisen maatalouden osalta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.19 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Puhemies! On aivan totta, että Euroopan unionista ehdotetaan — siis ehdotetaan — paljon sellaisia asioita, jotka eivät pohjoisiin olosuhteisiin, meidän luonnonolosuhteisiimme sovellu, ne ovat täysin päinvastoin kuin mikä olisi järkevää myöskin tässä vihreässä siirtymässä, joka on taloutta, ja siksi Suomi toimii erittäin aktiivisesti EU-vaikuttamisen suuntaan. Ja toivon, että sitä me kaikki teemme omien yhteyksiemme kautta. Me jokainen vuorotellen olemme hallituksissa olleet, me jokainen olemme vuorotellen EU-vaikuttamista tehneet, me tiedämme, minkälaista se on. Sitä tehdään. Sitä tekee hallitus, sitä tekee teollisuus, sitä tekevät järjestöt, ja sen pitää olla samaan suuntaan ja meidän pitää puhua yhteisellä äänellä. Ja kaikessa kiinnitetään huomio kokonaiskestävyyteen ja siihen, että luonnonolosuhteet pitää ottaa huomioon Euroopan unionin politiikassa eikä niin, että me sullomme samaan [Puhemies koputtaa] muottiin Maltan [Puhemies: Kiitoksia!] ja Suomen, jotka ovat luonnonolosuhteiltaan aivan erilaiset.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

16.20 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oma ruoantuotanto on tärkeää, ja se on varmasti viime aikojen kansainvälisen keskustelun jälkeen selvinnyt kaikille. Tilanne on se, että kaikki eduskuntapuolueet yhtä lukuun ottamatta ovat olleet vuorollaan vastuussa ja asia ei ole pelkästään maa- ja metsätalousministerin vastuulla —

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

jopa kokoomuksen nykyinen puheenjohtaja Petteri Orpo oli aikanaan maa- ja metsätalousministerinä kylläkin. [Oikealta: Ja homma hoitui!]

Olen iloinen siitä, että ministeri Leppä ilmoitti sellaisen parlamentaarisen työryhmän asettamisesta, jossa kaikki eduskuntapuolueet ovat edustettuina ja joka sitten etsii yhteisiä ratkaisuja maatalouden kannattavuusongelmien hoitamiseksi. [Toimi Kankaanniemi: Bryssel määrää!] Tämä ei tietenkään estä akuuttien ongelmien hoitamista, sikäli kun keinoja keksitään. Kysyisin ministeri Lepältä: odotatteko, että kaikki eduskuntapuolueet panevat tähän työryhmään parhaan asiantuntemuksensa [Puhemies koputtaa] ja hakevat yhteistä ratkaisua?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.21 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Pidän erittäin hyvänä, että tämä ehdotus tuli. Se tuli silloin edustaja Kivirannan taholta budjetin palautekeskustelussa, ehdotus tällaisen työryhmän perustamisesta. Sen jälkeen olen käynyt kaikkien puolueiden kanssa keskustelua asiasta, viestien vaihtoa, ja kaikki suhtautuvat asiaan myönteisesti — siis keskusteluun siitä, päätöksiä ei tietenkään ole, ne tehdään yhdessä. Ilman muuta ne tehdään yhdessä ja katsotaan se teksti myöskin yhdessä, ja toivon, että näin myös tapahtuu, ja toivon nimenomaan sitä, että me katsotaan riittävän pitkälle, ei tähän hetkeen vaan paljon, paljon pidemmälle.

Me tiedämme, minkälaista pitkäjänteisyyttä vaativaa koko luonnonvara-ala on. Siellä ei mitata asioita vuosissa vaan pahimmillaan ja parhaimmillaan vuosikymmenissä, ja siksi meillä pitää olla näkymä sille, että usko säilyy tälle alalle. Ja toistan sen: ilman kotimaista omavaraista ruoantuotantoa ei meillä kyllä täydellistä itsenäisyyttäkään ole. Muistetaan kaikki tämä. Ja tämän viestin nyt lähetän [Puhemies koputtaa] erityisesti meidän elintarvikemarkkinoillemme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Adlercreutz.

16.22 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Edustaja Kalmari kertoi hyvin, miten vähittäiskaupan rakenne on osa ongelmaa. Kuluttaja haluaa lähellä tuotettua, kuluttaja haluaa, että tuottaja saa hyvän palkkion — mutta tämä tahto ei välity tuottajalle asti. Tuottaja on se heikoin lenkki, joka saa huonon korvauksen.

Ranskassa perustettiin neljä vuotta sitten C'est qui le Patron? -kooperatiivi, jossa 7 500 tuottajaa yhdessä muodostivat brändin, jossa taataan, että tuottaja saa hyvän vastikkeen. Siitä on neljän vuoden aikana tullut Ranskan suurin elintarvikebrändi. Suomessa vähittäiskaupalla on täysi vastuu ja täysi päätäntävalta Pirkka- ja Rainbow-brändeistä. Voisiko ”Parrempi Pirkka”, ”Reilu Rainbow” olla brändi, jossa käytetään tätä valtaa ja vaaditaan, että tuottaja saa hyvän korvauksen? Tällä voitaisiin ajaa sitä asennemuutosta, joka ehkä leviäisi sitten [Puhemies koputtaa] muuallekin elintarviketeollisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.23 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kysymyksessä tuli yksi niistä toimenpiteistä, joita itsekkin toivon, että tapahtuu: sen brändäys, sen brändin vahvistaminen, jota suomalainen ruoka on.

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

Toinen asia — myös Ranskassa erittäin vahvasti mukana oleva asia — on se, että miten tuottajaorganisaatiot toimivat. Se on yksi mahdollisuus vahvistaa neuvotteluvaltaa ja parantaa neuvotteluasemia tuottajien osalta. Kannustan myös näitä tuottajaorganisaatioita luomaan. Ne ovat todella tärkeitä asioita siihen nähden, että suomalainen ruokahan on muutakin kuin taloutta, muutakin kuin huoltovarmuutta, se on vaikkapa kansanterveyttä: salmonellavapaus, antibioottien äärimmäisen vähäinen käyttö, hormonien kieltäminen, vähäiset eläintaudit ja siitä aiheutuvat zoonoosit ja niin edelleen ja niin edelleen. Se on valtava yhteiskunnallinen asia, ja jos me tämän menetämme, miten me voimme myöskään taloudellisesti pärjätä?

Siinä eivät myöskään sen jälkeen meidän — meidän — Suomen isot kauppaketjut pärjää, kun tänne tulee, muilla raaka-aineilla, [Puhemies koputtaa] ulkomaiset tuotteet ja tuotanto.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

16.25 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Leppä, te nyt väistätte sen akuutin tilanteen ratkaisujen luettelemista. Helsingin Sanomat kertoi juuri näitä taustasyitä, mitä te toitte, mutta toteaa vielä, että ”merkittävämpää oli muiden kulujen nousu: koneiden huoltokustannukset, työvoima, öljy, sähkö, lannoitteet”. Eli siellä on ihmisillä tällä hetkellä tilanne, että millä maksetaan laskut. Nämä teidän pitkän aikavälin keinot ovat hienoja ja kannatettavia, siitähän ei ole kysymys, vaan siitä, että meillä on yli 5 000 tilaa, joilla on maksuongelmia.

Eli miten te vastaatte tähän? Älkääkä vastatko, että on jonkinlaisia takauksia, koska emme kai me oleta, että he elävät velaksi. Eli mitä konkreettisia pelastustoimia on tämän itsenäisen ruuantuotannon ja itsenäisen valtion pelastamiseksi? Olemme tässä nyt kohta puoli tuntia keskustelleet niistä akuuteista toimista, ja vielääkään ei yhtään vastausta. Kiitos, yksi edes.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.26 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni olen kyllä vastauksia antanut, mutta huomenna tulee lisää. Huomenna hallitus tiedottaa asioista, joita on linjattu, ja siellä on mukana myöskin näitä toimenpiteitä. En mene sen asian edelle, niitä kuullaan lisää huomenna.

Mutta ihan totta on, että akuutti ongelma on nyt käsissä. Kyllä tärkeä asia... Vaikkapa eilinen tapaaminen rahoittajien kanssa, jossa pankit olivat koolla ja muita tahoja oli myöskin koolla, osoitti, että myöskin siellä on halu osoittaa joustoja viljelijöille, että he pääsevät yli tästä ongelmasta, joka nyt on, että kassa on kuiva eikä ole millä lyhentää lainojaan ja maksaa korkojaan — joustoja tulee sinne.

Olette ihan oikeassa, edustaja Meri: ei se tätä akuuttia kriisiä hoida, mutta se päästää ne tilat siitä ylitse niin, että siitä selvittää, se ei mene nurin, ei mene konkurssiin, ei lopeta toimintaansa. Me tarvitsemme monenlaisia toimia tämän asian osalta, myös niitä akuutteja toimia, ja valitettavasti en voi nyt niitä tässä luetella, kun ne tiedotetaan huomenna. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä te voitte! Eduskunnalle ministeri voi aina kertoa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

16.27 **Marko Kilpi kok** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tapasin juuri nuoria viljelijöitä, ja heidän tilanteensa on lohduton. 25-vuotias nuori-isäntä oli juuri yrittänyt itsemurhaa, ja sattumoisin sattui sukulainen tulemaan paikalle ja esti tämän tilanteen. Nyt siellä ollaan ajamassa tilan toimintaa rajusti alas. Toisella isännällä oli todettu masennus, ja tila menee myyntiin heti, kun ostaja löytyy. Ja kolmas oli sitä mieltä, että hänen lapsensa eivät tätä tilaa tule enää jatkamaan. Viljelijät ovat yksin. Apua ei tule mistään.

Ministeri Leppä: mitä aiotte tehdä viljelijöiden henkisen jaksamisen ja hyvinvoinnin eteen? Liian monella tilalla tilanne on kriittinen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.28 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kilpi, olette ihan oikeassa. Myös itselleni on näitä viestejä tullut. Nämä ovat erittäin valitettavia, ne ovat erittäin surullisia toimia, mitä on tehty ja yritetty. Me olemme vahvistaneet Välitä viljelijästä -hanketta. Se on yksi niistä keinoja, joille on paikka. Tämä osio on tuolla ministeri Lindénin salkussa, mutta sitä on yhdessä vahvistettu. Se alkoi jo vuosia, vuosia sitten. Siellä on ihmisiä, siellä on tahoja, joihin ottaa yhteyttä, jotka ovat ammattilaisia auttamaan viljelijöitä myös siinä valtavassa henkisessä kuormassa, jonka tämä kaikki aiheuttaa. Sen vuoksi kannustan, että kaikki hakisivat sieltä apua — ja hakisivat ajoissa.

Sitten toinen asia. Toivon, että me kaikki seuraisimme myöskin sitä, että jos kaverilla menee huonosti, niin se on meidän omassa vastuussa jokaisella, että pyydetäisiin ja kannustettaisiin kääntymään ammattilaisten puoleen. Kyllä siellä rahoitusta tällä hetkellä on, ja sitäkin meidän pitää katsoa, että onko sitä riittävästi ja ovatko toimet riittäviä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

16.29 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyvin moneen kertaan todettu se, että maataloustuottajat ovat ahdingossa. Tässä keskustelin erään kainuulaisen maidontuottajan kanssa, ja kun kyselin, mitä hän ajattelee näistä tukieuroista, niin hän piti sitä toisena vaihtoehtona. Ensimmäinen vaihtoehto oli, että saataisiin kauppaketjujen kanssa sopimukset sille tasolle, että sieltä tuottajallekin jäisi jotakin. Elikä hän piti sitä ensiarvoisen tärkeänä. Nyt kauppaketjut tahkoavat todella hyvää tulosta, ja sieltä olisi mahdollisuus antaa myös tuottajille sitten osa. Miten näette tämän mahdollisuuden kaupan kanssa neuvoteltaessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.30 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kiitos hyvästä kysymyksestä. Sitä on sivuttu jo tässä keskustelun kuluessa, mutta tämä on juuri se perusongelma, se on tässä. Vuosi vuoden jälkeen meidän elintarvikeketjumme vahvin lenkki, kauppa, on tehnyt parempaa ja parempaa tulosta — ennätystuloksia viime vuonna. Samaan aikaan teollisuus sinnittelee ja viljelijät tekevät yhä huonompaa tulosta. Kaikkien pitää nähdä, että tasapainoa ei ole. Ja tämä on se juurisyy tähän tilanteeseen, jossa me olemme, ja siksi haluan alleviivata tässäkin yhteydessä sitä, että päätätksukeino ovat markkinat. Mutta en ollenkaan keskustan vastuuta tai hallituksen vastuuta tässä halua kenellekään

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

muulle vierittää, totta kai meillä on vastuu sen asian osalta, ja me haluamme tehdä sen eteen töitä, ilman muuta, mutta päävastuu on siellä, ja sen takia käyn jatkuvasti itse näitä neuvotteluja ja keskusteluja. Ja luotan nyt kuitenkin sen verran, että ensi kuussa me jotakin tästä asiasta kuulemme markkinoiden osalta, ja sieltä on kuuluttava, ja hyvää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

16.31 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Nythän maatalous ja maaseudun elinvoima ovat historiallisessa kriisissä aikana, jolloin esimerkiksi keskustalla on valtiovarainministeri, maatalousministeri ja myös valiokunnan puheenjohtajuus.

Ministeri Lepän vastaukset täällä ovat olleet ihan oikeansuuntaisia, siitä on annettava kiitosta, mutta kun te puhutte elintarvikelain uudistamisesta — ja olette puhuneet siitä vuosia, muistaakseni ainakin 2017 ensimmäisen kerran — ja tarpeesta muuttaa sitä ja kun kaikki täällä olevat tietävät ja myös siellä kotikatsomossa, millaisessa tilanteessa koko maatalouden rakenne tällä hetkellä on, niin miksi te olette jälleen odottamassa, mitä markkinaehtoisesti tehdään? Miksi ette ole aloittaneet elintarvikelain muuttamisprosessia? Lainsäädäntötyö kestää todella kauan. Tästä saisitte myös ruuvia siihen suuntaan, että muutos oikeasti tapahtuu, jotta viljelijät saavat sen, [Puhemies koputtaa] mitä he ansaitsevat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.32 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elintarvikemarkkinalain valmistelu alkoi vuonna 2017. Sitä uudistettiin nyt viime vuoden marraskuun alusta, jolloinka elintarvikemarkkinavaltuutettu, joka on se korkein virkamies tätä lakia valvomaan ja toimintaa valvomaan, sai lisää oikeuksia, ja siksi uskallan nyt odottaa, että tässä kevään aikana tapahtuu — siksi uskallan odottaa. Ja kiitos eduskunnan: te olette säätäneet tämän lainmuutoksen, joka perustuu UTP-direktiiviin, joka on erittäin hyvä. Tämä ongelmahan on myös Euroopan laajuinen, ei se ole vain Suomessa, mutta se on kärjistynyt täällä meillä, ja siksi se on tämän elintarvikemarkkinalain myötä laitettu meillä täytäntöön.

Toinen linja on kilpailulaki, mihin täällä ministerikollega Haatainen viittasi. Me tarkas-
telemme myös sitä. Lainsäädäntötoimet on aloitettu, eli jos tämä ei tapahdu, niin laki tulee, ja se laki tulee muuttumaan, ja se muuttaa tätä markkinamekanismia niin, että se on tasapainoisempi kuin nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

16.33 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalousyrittäjän ahdinko ja hätä on todella suuri niin kuin täällä on monissa puheenvuoroissa edellä todettu. Apua on löydyttävä pian, ja kiitos hallitukselle, että tätä akuutin tilanteen ratkaisemista on nyt valmisteltu, ja huomenna kuulemme niistä toimista lisää. Joissakin puheenvuoroissa on nostettu esiin ilmastotoimet, jotka olisivat ikään kuin ristiriidassa tämän maatalouden kannattavuuden kanssa. Itse näen, että ne ovat ihan keskeinen osa sitä pitkän täh-

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

täimen ratkaisua. Kannattavuus paranee vain, jos saamme katkaistua tämän riippuvuuden ulkomailta tuodusta fossiilisesta energiasta.

Kysyisinkin hallitukselta: kuinka pystymme tukemaan maataloutta tässä energiasiirtymässä irti fossiilisesta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä.

16.34 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä kysymys, ja toden totta, viljelijät ja metsänomistajat ovat ratkaisu myös meidän ilmastotoimillemme. He ovat ratkaisu, tämä ryhmä on ratkaisu, myös meidän talouteemme. Maa- ja metsätalous on ratkaisu koko maamme elinvoimaan, koska sitä harjoitetaan joka puolella Suomea — siksi se on äärimmäisen tärkeä.

Meillä pitää olla sellaiset mekanismit, jotka tämän myös mahdollistavat ja tuottavat sen taloudellisen hyvän vaikkapa siitä hiilensidontatyöstä tai siitä, että näillä uusiutuvilla luonnonvaroilla, kestävästi tuotetuilla sellaisilla, korvataan uusiutumattomia luonnonvaroja.

Ja siinä me tarvitsemme markkinat, me tarvitsemme pelisäännöt sille, että myös tällä puolella viljelijät ja metsänomistajat voivat hyötyä, ja sitä me nyt olemme rakentamassa. Ja nimenomaan, että ne pelisäännöt tulevat siihen, ja tässäkin on markkinat. Elinkeinoelämä on tähän herännyt, hyvä niin, ja tästä tulee paljon yhteydenottoja, ja sen vuoksi meidän on luotava ne kriteeristöt, joilla tämä toimii, ja sitä työtä [Puhemies koputtaa] me haluamme tehdä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

16.35 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Itse olen sitä mieltä, että hallituksen ilmastotoimet lisäävät maatalouden taakkaa, hallinnollista taakkaa ja kustannuksia, samoin kaikenlainen sääntely, mitä tehdään. Näin ollen täytyisikin tehdä toisentyypisiä toimenpiteitä, eli poistaa sitä sääntelyä ja katsoa vaikkapa sitä, miten poistetaan sellaista sääntelyä, mikä estää vaikka tilamyyntiä, että se alkutuottaja voi myydä sitä omaa tuotettaan sieltä tilalta ohi näiden kauppaketjujen. Tämä olisi hyvä käydä läpi. Jos ajatellaan vaikka poikineen maitoa, niin saakohan edes sitä ostaa tilalta? En tiedä.

Nyt, jos ajatellaan tätä, mitä edustaja Kankaanniemi tässä sanoi ja mitä olemme kuulleet, että käsillä on ennennäkemätön tilanne, niin onko koko hallitus siis sitä mieltä, että meillä on käsissämme kansallinen maatalouden hätätila, ja aiotteko julistaa kansallisen maatalouden hätätilan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.36 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Me aiomme toimia tämän asian osalta ja olemme toimineet. Se on kaikkein tärkeintä.

Siinä oli monia hyviä kysymyksiä jälleen tässäkin kysymyksessä — ja kiitos kaikista niistä tähänkin astisista.

Tämä, että helpotetaan suoramyyntiä, sitä tehtiin viime kaudella. Se oli Sipilän hallitusohjelmassa ja sitä toteutettiin, ja se on hyvä asia. Se on erittäin hyvä asia. Me olemme jatkaneet sitä.

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

Tuottajaorganisaatiot on yksi keino myöskin, ja kannustan muuten kaikkia toimijoita tarttumaan tähän. Tätä on myös uudistettu hiljattain. Tämä lainsäädäntöpohja, joka tulee Euroopasta — sekin Euroopan unionista — mahdollistaa toisenlaisen yhteenliittymän kuin yksittäisen viljelijän toiminta, ja silloin neuvotteluvaltaa myöskin sitten suhteessa kauppaan on olemassa paljon enemmän. Eli kyllä siellä toimenpiteitä on.

Mutta totta on se, että meidän pitää — mikä sisältyy tähän kysymykseen — koko ajan herkällä korvalla ja silmällä katsoa, mitä me vielä voimme tehdä lisää myös tämän sääntelyn osalta. [Puhemies koputtaa] On ihan totta, että sitä on maataloudessa vähintään riittävästi ja yli oman tarpeen. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sipilä, olkaa hyvä.

16.37 **Juha Sipilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Voidaanko ilmastotoimilla parantaa maatalouden kannattavuutta? Kyllä voidaan. Minä kerron, miten se tapahtuu. Esimerkiksi kauppa haluaa oman toimintansa hiilineutraaliksi ja on valmis maksamaan niistä hiilitonneista, joita kompensoidaan jossakin muualla. Jos viljelijä vaikkapa siellä turvepellolla, josta paljon puhutaan, muuttaa viljelykäytäntöjään sillä tavalla, että se päästää vähemmän tai jopa saa päästöt nollaksi, niin kauppa voisi hiilipörssin kautta kompensoida osan hiilijalanjäljestään ja maksaa sitten viljelijälle. Keskustan eduskuntaryhmä aikoo esittää ensi viikolla, kuinka tällä tavalla saadaan noin 100 miljoonan lisätulot viljelijöille, [Perussuomalaisten ryhmästä: Eli lisää sääntelyä!] ja se on markkinaehtoista rahaa.

Meillä hallitusohjelmassa on [Puhemies: Kysymys!] hiilipörssi. Kysynkin ympäristöministeriltä: saadaanko tämä hiilipörssipilotti aikaiseksi tämän kauden aikana?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kari, olkaa hyvä.

16.38 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Emma Kari** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ympäristövaliokunnan puheenjohtajaa, joka myös tuntee tämän asian hyvin, näiden tärkeiden näkökulmien esiin nostamisesta.

Jos me kuullaan sitä, mitä viljelijät itse sanovat, viljelijät kokevat ilmastomuutoksen omassa arjessaan päivittäin. Yhä suuremmat sään vaihtelut vaikuttavat välittömästi omaan elinkeinoon ja aiheuttavat ylimääräisiä toimenpiteitä. Maaseudulla jos missä on totuttu katselemaan taivaalle, arvioimaan tulevaa säätilaa ja kokemaan ilmastomuutoksen vaikutukset. Ilmastomuutokseen tulee hakea ratkaisuja myös maataloudesta. Tämä on MTK:n omasta ulostulosta, jolla nimenomaan maatalouden tuottajat kertovat meille, että he ottavat ilmastomuutoksen vakavissaan. Se näkyy heidän toiminnassaan, ja he haluavat olla osana ratkaisua.

Kiitän esimerkiksi ympäristövaliokunnan puheenjohtajaa näitten ajatusten esiin tuomisesta [Perussuomalaisten ryhmästä välihuutoja] ja myös koko keskustan eduskuntaryhmää siitä, että toistuvasti tuodaan erilaisia välineitä siihen, millä tavalla maatalous voi hyötyä meidän ilmastotoimista [Puhemies koputtaa] ja olla osa ratkaisua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä yhden lisäkysymyksen alkuperäisen kysymyksen esittäjälle. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 11/2022 rd

16.39 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset kyllä odotamme nyt suomalaisen maatalouden tilan rajua kohentumista sekä tämän akuutin kriisin osalta että pitkällä tähtäimellä. Tämä edellyttää myös muutosta EU-politiikassa. Suomalaisten kyykytys ja EU:n toimivallan laajeneminen eivät enää käy.

Tänään Maaseudun Tulevaisuudessa uutisoitiin EU-komissiolta vuotaneista tiedoista, joiden mukaan tiukat ennallistamisvaatimukset tulevat jatkumaan. Hahmotelmiin sisältyy myös vaatimus turvepeltojen ennallistamisesta. [Petri Huru: Ohoh!] Suomessa tällainen vaatimus vaarantaisi huoltovarmuuden kaiken tämän muun päälle. Milloin hallitus ja te, ministeri Leppä, sanotte EU:lle, että nyt riittää? [Petri Huru: Ei koskaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Leppä, olkaa hyvä.

16.40 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää vahvasti perussuomalaisia, että otitte tämän maatalouden ahdingon esille. [Toimi Kankaanniemi: Olemme huolissamme! — Sanna Antikainen: Olkaa hyvä!] — Tämä on ihan vilpitön, tämä on ihan aito kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja eteenpäin!] Toivoin, että se nyt otetaan esille, ja että me käymme tästä hyvän, rap-sakan keskustelun, niin kuin käytiin.

Mitä tulee tähän kysymykseen EU-politiikasta, me vaikutamme joka ainoa päivä siihen niin, että ne Suomen olosuhteet, niin kuin tuossa aiemmin jo totesin, otetaan huomioon, ja että ne asiat on mahdollista toteuttaa järkevällä tavalla. Me teemme rajusti töitä sen eteen, että näin myöskin tapahtuu. [Juha Mäenpää: Onko tuloksia?] Ja niin kuin totesin, sieltä tulee sellaisia ehdotuksia, sellaisia aloitteita, jotka eivät meille sovi lainkaan, ja kyllä me hallituksessa ne torppaamme. Me teemme sen eteen töitä, [Petri Huru: Koko hallitus?] että ne sopeutuvat tänne, että ne ovat sellaisia, että ne soveltuvat meille näihin olosuhteisiin, pohjoisiin olosuhteisiin — ne ovat aivan erilaiset kuin keskimäärin Euroopassa, ja siksi on tärkeää, [Puhemies koputtaa] että me teemme myös yhteistyötä [Puhemies: Kiitos!] samanmielisten ja saman olosuhteiden maiden kanssa.

Frågan slutbehandlad.